

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Franciškanska ul. 6/l. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjenišvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna štev. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po 2 Din od petit vrste. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Poročilo iz Pov. UJU v Ljubljani o naših materijalno-pravnih zahtevah in korakih.

Predujem.

Vlada se je torej odločila, da dá na račun novih prejemkov vsemu uradništvu predujem, in sicer onim s plačo nad 5000 Din po 2000 Din, ostalim pa po 1500 Din, oziroma po 1600 Din, kakor celo poročajo nekateri listi. Ta predujem naj bi se izplačal za januarjem. Predujem se bo izplačal, ker se še ne more izvršiti razvrstitev in redukcija po novem uradniškem zakonu.

Zahteve Pov. UJU — Ljubljana.

Naše Poverjenišvo UJU je predložilo na seji Glavnega Odbora UJU dne 16. in 17. decembra t. l. v Beogradu posebno spomenico, v kateri je navedlo vse načelne zahteve z ozirom na Uradniški zakon, uredbo o razvrstitvi, Uredbo o draginjskih dokladah in na Prosvetni budget za Slovenijo.

Žal gmotna sredstva niso dopuščala, da bi šla naša delegacija polnoštevilna v Beograd. O težkem finančnem položaju, v katerem se nahaja naša centrala, smo že poročali zadnjič. Iz tega vzroka je stroške za delegate moralo nositi Poverjenišvo, ki je bilo pa tudi v stanu vzdržati le dva delegata mesta petih.

Ker zdravstveno stanje tov. poverjeniku L. Jelencu ni dovolilo potovati, sta se seje udeležila strokovni tajnik tov. R. Dostal in tov. Pavel Flere. Poleg gmotnih zadev je bilo na dnevnem redu vprašanje zakona o narodnih šolah, torej dvoje najporečnejših vprašanj za nas.

Naša spomenica vsebuje sledeče zahteve:

I. Z ozirom na razvrstilno uredbo: 1. Uvrstitev učiteljstva specialnih šol po čl. 12. uredbe in čl. 7. uredbe zakona; 2. uvrstitev otroških vrtnaric v III. kategorijo, oziraje se na čl. 8., 230. in 245. ur. zak.; 3. uvrstitev učiteljic žen. ročnih del, kakor zavilje; 4. uvrstitev def. učit. brez mature, oziraje se na »stečena prava«; 5. uvrstitev meščanske šole pod 2. odst. čl. 11. uredbe, ker je sedaj zastopljena.

II. Z ozirom na nujne izvršilne uredbe k uradniškemu zakonu: 1. izda naj se takoj uredba o zvišanju stanarini po čl. 37. ur. zak., pri čemer naj se ozira na večja mesta, indu-

strijske kraje in 10 km severni pas s Prekmurjem; 2. izda naj se takoj uredba o zaračunavanju naturalnih stanovanj po čl. 39. ur. zak.; 3. izda naj se posebna uredba o nagradah po čl. 40. ur. zak., v smislu katerega naj se dajo take nagrade šolskim voditeljem, šolskim nadzornikom in učiteljstvu v 10 km severnem pasu s Prekmurjem ter učiteljstvu težjih hribovskih šol; 4. izda naj se takoj podrobno uredbo o brezplačnem zdravljenju v bolnicah po čl. 112. ur. zak.; 5. izda naj se takoj uredbo o skrajšani službeni dobi po čl. 137. ur. zak., pri čemer naj se uveljavi štetje vojnih let po čl. 282. budžetnega zakona za l. 1922/23. za vse drž. uradnike in 8 za 12 mesecev za učiteljstvo v 10 km severnem pasu s Prekmurjem ter učiteljstvo spec. šol; 6. k čl. 239. naj se izda čimprej zakon o prevodu učiteljev v kronsko penzijo na dinarsko. Vse te uredbe so nujno potrebne, če se hoče izvršiti prevod na nove plače in če se hoče uradniški zakon izvajati.

III. Z ozirom na uredbo o draginjskih dokladah: 1. odpravijo naj se draginjski razredi; 2. v II. stanarinski razred naj se uvrste tudi narodno-obmejni kraji s Prekmurjem; 3. zavilje in učiteljice ženskih ročnih del naj se uvrste pod čl. 5. drag. uredbe in naj se jim prizna stanarinska doklada; 4. višina dnevnice in drag. doklad naj se v nobenem slučaju ne zniža; 5. maksimiranje naj se odpravi; 6. penzionisti naj se izenačijo z aktivnim uradništvom glede draginjskih in stanarinskih doklad; 7. pravico stanarinskih doklad naj se prizna sirotam drž. nameščencev; 8. poročenim učiteljicam naj se dajo polne dnevnične itd.

IV. Z ozirom na prosvetni budget za Slovenijo: v redni proračun naj se unesejo vse postavke s katerimi so se protizakonito kršile pravice učiteljstva, in vsote tudi za nazaj.

Žal le, da se tudi naše glasilo nahaja v takem položaju, da ga ne moremo radi pomanjkanja sredstev razširiti in razmakniti tako, kakor bi to sami radi in kakor bi to radi naši dopisniki; list trpi zelo radi pomanjkanja prostora, ker ni sredstev, da bi mu dali prilogo. Iz tega razloga tudi žal ne moremo objaviti naše spomenice v celoti in z utemeljevanji vred, kakor bi to

sami radi in iz česar bi bile razvidne podrobne naše zahteve.

Prevedba učit. upokojencev od 26. avgusta do 1. septembra 1919 na dinarske penzije.

O tem vprašanju je bila posebno dolga borba, ker traja že od leta 1919. do danes. Koliko vlog osebnih, od organizacije, uradnih se je napravilo radi tega vprašanja je že težko zbrati vkup. Pov. UJU je ob vsaki priliki obnavljalo rešitev tega vprašanja, stavili smo v spomence, osebno sta intervenirala v tej zadevi poverjenik in tajnik ob vsaki seji UJU v Beogradu pri ministrstvih, ob priliki bivanja šefa kabineta ministra prosvete g. Jovo P. Jovanovića v Ljubljani smo pri njem intervenirali v tej zadevi. Kljub sigurnim stoinstokratnim obljubam o takojšnji ugodni rešitvi je neka tajna sila držala to vprašanje pri zadnji instanci, da rešitve le ni bilo.

Kakor smo zadnjič poročali v »Učit. Tov.«, je Pov. UJU poslalo ponovno izdelano vlogo z vsem materijalom g. nar. poslancu Reiserju, da še on interpelira o zadevi v narodni skupščini in posreduje.

Kakor bi se rešila osebna zadeva nas samih, smo bili veseli njegovega uspešnega in ugodnega poročila, ki slove:

Učitelji in učiteljice, ki so bili upokojeni leta 1919. s pravico do penzij po novem zakonu od 23. julija 1919, pa so jim bile odmerjene in dobivajo še stare kronске penzije, sporočam, da je vprašanje njihove prevedbe na dinarske penzije končno tudi s strani finančnega ministrstva rešeno.

Po odloku ministrstva prosvete od 23. decembra 1920 bi imeli vsi, ki so bili upokojeni v času od 23. julija do 30. novembra 1919 dobivati penzijo, kakor da so s 1. decembrom 1919 prevedeni na novi zakon. Finančno ministrstvo se je do zadnjega časa upiralo priznati veljavnost tega odloka. Vsled razsodbe državnega sveta v prid nekega učitelja, ki se je proti upokojitvi s penzijo po starem zakonu pritožil, pa je finančno ministrstvo z odlokom DRBR. 144.558 od 27. novembra 1923 priznalo odloku ministrstva prosvete od 23. decembra 1920 veljavnost z nekimi izpremembami, in sicer:

Pravico do penzij po novem zakonu imajo vsi, ki so bili upokojeni za 26. avgustom 1919; nova penzija jim pripada od dneva upokojitve.

Ta izprememba je utemeljena s tem, da je novi zakon o narodnih šolah sicer datiran z dnem 23. julijem 1919, da pa je po čl. 89. stopil v veljavo šele z dnem, ko je bil objavljen v »Službenih Novinah«. Novi zakon je bil objavljen v »Službenih Novinah« št. 86 od 26. avgusta 1919.

Odlok od finančnega ministrstva od 27. novembra t. l. do danes še ni bil odpravljen na ministrstvo prosvete, kamor je naslovljen. Poteklo bo torej še nekaj tednov, predno bo prišel odlok v roke tistim, ki bodo prizadetim učiteljem in učiteljicam odmerjali in nakazovali nove penzije.

Prosim vse, ki so se povodom poročila »Učit. Tovariša« v tej zadevi obrnili pismeno na moj naslov, naj to obvestilo vzamejo na znanje.

Beograd, 13. decembra 1923.

Jožef Reiser, nar. posl.

Želimo še, da bi se čimprej izvršil tudi prevod, in da se izvrši tudi nakazilo denarja za nazaj, kar bo imelo še svoje težkoče. Obzaluje mo le, da so od 55 prizadetih tovarišev in tovarišic medtem že 3 umrli.

Načela pri prevodu na nove plače.

Komisija za prevod je načelno sklenila sledeče glede uvrščanja učiteljstva:

1. Da se pomožni učitelji-študenti ne prevedejo na nove plače, a o drugih pomožnih učiteljih bo odločala komisija v ministrstvu prosvete.

2. Učitelji izven onih pokrajin, v katerih se nameščajo učitelji s tečajem, se smatrajo kakor bi bili na razpoložanju ter se bo o vsakem posamezniku sklepalo o prevodu in uvrstitvi; o učiteljih iz krajin, kjer se namešča potom razpisa, se ne bo sklepalo o prevodu ter se imajo isti samo uvrstiti v smislu uredbe.

3. Učiteljski suplenti se ne prevedejo na nove plače, temveč se jih smatra kot dnevnitarje.

4. O prevodu šolskih nadzornikov v predvojni Srbiji se ne sklepa, ker se jih smatra kot stalne učitelje.

Naturalna stanovanja in stanarina.

Naša bojazen, da bo pomanjkljivost izvršilnih naredb k čl. 37. in 39. činov. zakona zavlekla razvrstitev učiteljstva po novem zakonu, je bila upravičena.

LISTEK.

Dr. Tomaz Romih — sedemdesetletnik.

V preteklem šolskem letu je zapustil šolsko delo mož, ki zasluži, da se ga vsaj tovariši ob sedemdesetletnem jubileju spominjajo.

Dr. Romih se je rodil dne 18. decembra 1853. leta v Ma. Dobje pri Planini v brežiškem okraju. V osnovno šolo je hodil v Dobju in v Celju, kjer je dovršil leta 1872. gimnazijo. Nato je bil slušatelj univerze v Gradcu do leta 1875. Študiral je filozofijo, matematiko in fiziko.

V tistem času je bilo za matematikarje malo služb na razpolago. Zato je dr. Romih hospitiral na učiteljsko v Mariboru, kjer ga je vad. učitelj Miklošič vpeljal v metodiko I. razreda.

Leta 1876. je bil na lastno prošnjo imenovan za učitelja na deški šoli v Ptuj, kjer je ostal do leta 1887. V tej dobi je položil zrelostni izpit v Mariboru, usposobljenostni izpit za ljudske in nato še za meščanske šole pa v Gradcu.

Iz Ptuja se je preselil dr. Romih leta 1887. kot strokovni učitelj na meščansko šolo v Krškem, kjer je mnogo let deloval s še živčima tovarišema Lapajnetom in Bezljajem. Leta 1906. je bil imenovan za ravnatelja na tem zavodu, ki ga je vodil do leta 1923.

Med službovanjem v Krškem je bil tudi promoviran na graški univerzi doktorjem filozofije, dne 19. majnika 1889. l.

V tem času je tudi eno leto nadomeščal matematikarja Celestino na ljubljanskem učiteljsko.

Ko je prišel dr. Romih v Ptuj, je bilo tam vse nemško. Tudi v učiteljskem društvu je prevladovala nemščina. Da bi vzbudil tovariše, je prirejal predavanja in je tudi prevzel posle tajnika v učiteljskem društvu. Kot tajnik je takoj uvel slovenski zapisnik. Zaupanje slovenskih tovarišev do pridnega in značajnega sodelavca je hitro raslo.

Napotil je tovariše, da so v društvu in pri uradnih konferencah vedno odločneje zahtevali popolno slovensko šolo. V tistem času so morali učitelji polagati izpite pred komisijo v Gradcu, kar je bila velika krivica. Nemške komisije so slovenske učitelje gnjavile in metale, dočim so Nemce štitele. Zato je dr. Romih v ptujskem učiteljskem društvu zahteval izpraševalno komisijo v Mariboru. Stopil je tudi v stik z nemškimi učiteljskimi društvi, ki pa za take stvari niso imela ne smisla ne volje. Razvil je strastno agitacijo pri vseh takratnih slovenskih društvi na Spodnjem Štajerskem, in je pri večini uspel.

Ko je dosegel cilj, se je z novo vneto in požrtvovalnostjo lotil nadaljne organizacije učiteljstva. Uvidel je, da se brez organiziranih delavcev ne da mnogo doseči. Pred očmi mu je bila združitev slovenskih učiteljskih društev v enotno falang. Po njegovi inicijativi so se pridno ustanovljala učiteljska društva širom slovenskih pokrajin in se končno združila v

»Zavezi«. Pri sestavljanju pravil za »Zavezo« je dr. Romihu pripadel velik kos dela in zasluge.

Narodno življenje v Ptuj, je bilo takrat popolnoma zaspalo. Vse slovenske rodbine so hodile na veselice v kazino. Ko je postal dr. Romih tajnik čitalnice, je namah oživel v njej delovanje. Posrečilo se mu je v okrilju čitalnice tako razviti družabno življenje, da so bile nje prireditve kmalu znane daleč okrog. Z veliko vnemo je zbiral pevce in osnoval lep pevski zbor. V njem so bili sodniki, davčni uradniki, učitelji, meščani in obrtniki. Moškemu zboru je dodal pozneje mešan zbor. Iz obeh zborov se je razvil mogočno »Ptujsko pevsko društvo«, ki je priredilo svoje koncerte po vsi Sloveniji in bučilo narodno zavest posebno na Spod. Štajerskem. Vsakoletni koncerti tega društva so bili dolga leta sestanki narodno mislečega občinstva.

Dr. Romih je v Ptuj, tudi gospodarsko in politično deloval. Ko je bila v Ptuj, ustanovljena posojilnica, je prevzel tajništvo, ki ga je vodil mnogo let brezplačno. V bojih za naše narodne pravice je bil zvest in neustrašen sodelavec. Božidaru Raiču, dr. Gregoriču in dr. Ploju. Ko se je preselil v Krško, ni opustil izvenšolskega dela. V tistih letih je trtna uš popolnoma uničila dolenski vinograde. Dr. Romih je takoj videl, kje in kako je treba zastaviti delo za obnovo vinogradov. In lotil se je dela z mladeniškim ognjem in železno vztrajnostjo. Učil je cepljenja v šoli in v vinogradih, naroče-

val amerikanke in jih razdal. Nadzoroval je rigolanje in sajenje, imel predavanja, sestanke in pogovore, otepal se je nasprotnikov in dolgov in je zmagal. Danes lahko rečemo, da je dr. Romih obnovitelj dolenskih vinogradov. Še danes ga vidim, kako je včasih prisopilhal v visokih škornjih ves blaten iz kdove katerega vinograda naravnost v šolo »rosan in potan«, pa je tu nadaljeval brez pokoja.

Obenem je bil tajnik, potem predsednik kmetijske podružnice, nato še 12 let župan krškega mesta in razsežne občine Krške. Kot župan je polagal nove ceste in popravil stare. Ustanovil je občinsko bolnico in hranilnico, ki ju je vodil mnogo let popolnoma sam in malone zastoj. Še danes je ravnatelj občinske hranilnice.

Za povzdigo in pravice meščanske šole v Krškem se je boril vse svoje dni. Vsled njegovega prizadevanja je dobil ta zavod s pomočjo ge. Hočevarjeve 4. razred, ki ga dotlej meščanske šole niso imele. V tem oziru je bilo Krško mesto drugo na vrsti (prvi tak zavod je bil otvorjen na Češkem), kar je gotovo zanimivo, če pomislimo, da so otvarjali takrat 4-razredne meščanske šole le v večjih krajih.

Politično je bil dr. Romih vse do danes kremitelj značaj, ki je vsedkar korakal v naprednih vrstah. Čeprav je moral pod žalostnim Šusteršičevim režimom mnogo pretrpeti in so ga nasprotni časopisi često neljubo pretipavali. Kot naprednjak pa ni nikoli žalil svojih nasprotnikov in je vedno obsojal ogabne osebne napade, ki so v navadi v slovenskem časopisju.

Ob sklepu članka smo prejeli poročilo, da je ministrstvo prosvete odredilo: da se pri uvrščanju zaračunava samo osnovna in položajna plača brez stanarine: za stanarino je odloženo, da isto učitelji sami regulirajo pri svojih finančnih upravah, ozirajo se pri tem na čl. 37. in 39. činov. zakona.

S tem se je pričela že pokazovati potreba in upravičenost naših zahtev po nujnih izvršilnih uredbah, ki jih navajamo pod točko II. spomenice Poverjenišva UJU — Ljubljana, katere smo zgoraj citirali.

Vsekakor paznja glede uvrstitve še ni končana in bo zahtevala še žrtev in dela. —k.

Iz Čehoslovaške republike.

—čh »Narodna škola slovenska«, organ Zveze slovaškega učiteljstva v Bratislavi prinaša v dec. številki obširen članek posvečen petdesetletnici E. Gangla. Med članki prinaša tudi njegove aforizme, ki smo jih mi prinesli v njegovi številki.

—čh O potovanju slovaškega učiteljstva po Jugoslaviji prinaša nar. poslanik — učitelj Viršek M. obširen članek »Potovanje S. O. U. po Jugoslaviji« in Bl. Pelikanova (Pištany) članek »Z jugoslovanskih popotnih zapiskov« v decemberski številki »Narodne šole slovenske«.

Splošne vesti.

— Nekdaj in sedaj. (Dopis podeželskega učiteljstva.) Marsikomu je še dobro v spominu, s kakšnim pompom so se proslavljali godovi in rojstni dnevi habsburških degenerancev. Cerkev so bile okrasene, orgle so n-beško lepo pele, rimski duhovnik je ponosno stopal pred oltarjem z darovanjem sv. maše našim tlačiteljem, raz javnih in privatnih poslovij so na prvem mestu vihrale črnozölte zastave. — To so bili znaki naše narodne in politične nezadovoljnosti, katere se je v srcu marsikdo sramoval, da mora na ta način proslavljati svoje suženjstvo. In danes, ko živimo v svoji lastni in svobodni državi, se človek nehote spominja nazaj s sramom v srcu, da nismo dovzetni za pojmovanje svoje nacionalne svobode. Naši državni prazniki so pričla, kako malo jih uvažujemo. Po katoliških cerkvah vse mrtvo, duhovnik se nekam prisiljeno suče okrog oltarja, organistu ne pojo več tako maestetično orgle, prepavanje Bože pravde v slovenskem narečju nam kaže javno srd proti ujedinjenju, Srbom in narodni dinastiji. Po javnih, posebno pa po šolskih poslopjih se vijejo slovenske zastave, oznanjajo avtonomijo onih ljudi, ki imajo glavno in odločilno besedo v kraljnih šolskih svetih. Dočim so v Avstriji vihrale lepe zastave dinastije, visijo zdaj zastave podobne raztrganim in razdrapanim beračevim hlačam v vseh mogočih barvah le v onih ne, ki bi bile v ponos in v čast nas samih in naše države; napovedujejo pa boj proti državi za avtonomijo in nje hegemonijo od strani rimskih hlapcev, ki komaj čakajo, da se vrnejo časi suženjstva nad slovensko ozemlje. — V času Avstrije je morala vihtrati poleg slovenske zastave tudi državna, a danes ni to potrebno. Vidi se, da tudi gospodje na odločilnih mestih niso še pozabili onih, zlatih časov, sicer bi gotovo ukrenili, da mora vsaka šola posedovati državno zastavo, kakor je bila to navada v stari Avstriji, kakor to goji z vsem fanatizmom Italija in to zahtevajo v znak spoštovanja do lastne države merodajni činitelji v vseh

In kaj naj povem o dr. Romihu kot učitelju? Delavec, kakršen je bil on, ne more biti slab v šoli. Kakor zunaj šole, tako tudi v šoli ni poznal utrujenosti. Bil je inicijativen in se je zanimal za vsako malenkost. Učencem je bil resen učitelj in dober tovariš učiteljem. Dober, včasih predober! Sovraštva in mržnje ni poznal. Odkrita beseda mu je bila življenska potreba. Za tovariša bi bil prodal zadnjo srajco. Kot idealist od pete do vrha ni nikoli mnogo govoril o plači, a vedno o delu in novih nalogah.

Ne morem reči, da je dr. Romih prejel mnogo hvaležnosti za svoje delo. A to je usoda vseh, ki živijo narodu v nesebični ljubezni in za njega blagor, in ki ne zbirajo blaga in dobrot edinole sebi, ampak dajejo s polnim srcem in polno roko vse do zadnje misli in zadnjega kosca kruha.

Da je bil dr. Romih tak, mu bodi ob koncu sedemdesetega leta v uteho in plačilo. Vsi pa, ki ga poznamo in ga cenimo, mu želimo, da bi še mnogo let gledal, kako lepo se razvijajo sadovi njegovega dela!

D. H.

državah. Apeliramo na višji šolski svet, da brez odloga odredi in zaukaže kr. šol. svetom nabavo državnih zastav za šolska poslopja, ki se imajo razobešati ob državnih praznikih. Šole pa naj izročijo svoje avtonomistične cunje mežnarjem, s katerimi naj čakajo slovesnega prihoda avtonomije iz večnega mesta Rina.

— CE HOČETE POMAGATI CENTRALI UJU, tedaj naročite »UCITELJSKI KOLEDAR«, ker je bil isti izdan tudi za to, da si naše Uduženje odpomore gmočno s čistim dobičkom od razprodanih koledarjev. Vsak član UJU naj kupi en izvod. Pridobite naročnikov tudi izven učiteljskih krogov. Če še niste prijavi naročnine pri okrajnem društvu, naročite koledar takoj po dopisnici direktno pri Pov. UJU v Ljubljani in napišite, kateremu društvu pripadate.

— Zveza duševnih delavcev v Sloveniji poziva vse organizacije duševnih delavcev, da se udeležijo ustanovnega občnega zbora dne 30. decembra t. l. ob 10. uri dopoldne v balkonski dvorani vsenčlilšča v Ljubljani. Njen smoter je moralna in materialna zaščita duševnih delavcev, h kateri se prištevajo vsi oni, ki v svojem življenjskem poklicu delujejo pretežno na podlagi svojih intelektualnih sposobnosti. Že prijavljene organizacije določijo posebno obvestilo s pravili, one organizacije pa, ki se mislijo še pridružiti, naj se zglase v pisarni Slovenske Maticice, da dobe tam pravilna navodila. Dnevni red ustanovnega občnega zbora obsega poročilo pripravljalnega odbora, sprejem pravil, volitve definitivnega odbora (predsednika, 10 odbornikov in 3 nadzornike) in slučajnosti.

† Moric Emerik, nadučitelj v Sv. Petru pod Sv. Gorami. Umril je v starosti 65 let v ljubljanski bolnici tov. E. Moric, dolgoletni predsednik kozjanskega učiteljskega društva in odlični narodnogospodarski delavec. Pokojnik je oče okr. kom. pri pokr. upravi v Ljubljani g. Adolfa Morica in tast okr. šol. nadzornika tov. Maksa Hočevarja. Služboval je v Hrašniku, na Bizeljskem in v St. Petru. V St. Petru je ustanovil posojilnico, kateri je načeljeval do smrti. Predsednik Kozjanskega učiteljskega društva je bil 15 let. Mnogo zaslug si je pridobil tudi s pospeševanjem vinogradništva. Bil je tudi izborni vzgojitelj in učitelj. Vrlemu tovarišu narodnemu in organizacijskemu delavcu bodi ohranjen časten spomin, preostali nam še sožalje!

— »DEVETO DEŽELO« je prevzelo od tov. Fr. L. Pov. UJU, zato opozarjamo vse uprizoritelje, da ima vse pravice do uprizorjanja edino le Pov. UJU, do katerega se je obračati za dovoljenje.

— Da more višji šolski svet čimpreje nakazati nagrade za nadure na ekskurzijskih šolah ekskurzijskim učiteljem, nadalje nagrade nestalno nameščenim učiteljicam ženskih ročnih del ter učiteljem na oddelkih za oddajene, naj pošljejo prizadele učne osebe takoj — ali vsaj do konca decembra t. l. — prijave po vzorcih razglašnega višjega šol. sveta z dne 16. januarja 1923, Ur. l. št. 8., z naslednjo razliko: Namesto tamkaj navedenih treh dob naj se navede število ur, ločeno za mesec september 1923 in za čas od 1. oktobra do 31. decembra 1923. Prijave naj se pošljejo po uradni poti. Posebnega razpisa višji šolski svet ne bo razpošiljal.

— Litjsko okrajno učiteljsko društvo. Vse članice-zamudnice, ki dosedaj še niso poravnale letošnje članarine, pozivljamo, da takoj izvrše svojo stanovsko dolžnost, saj »Tovariša« in »Popotnika« prejimate vendar že celo leto! Leto se bliža h koncu in glavni blagajnik zahteva obračun in denar. Izpolnjujmo predvsem svoje organizacijske dolžnosti! O tistih, ki se svojih zavednostih ne zavedajo, moram sklepati, da ne pojmujejo prav, kaj je organizacija!

Blagajnik.

— Marija Snežna. Revnih šolarjev tuk. obmejne šole so se spomnile z darili v obliki šolskih potrebščin sledeče tvrdke: Učiteljska tiskarna, Ljubljana; Bonač, Ljubljana; Tiskovna zadruga Ljubljana in Weigl iz Maribora. Šolsko vodstvo izreka v imenu tuk. mladine srčno zahvalo. Posnemajte!

— Opozarjamo na nove knjige, ki so izšle v založbi Učiteljske tiskarne in so označene v oglasu zadaj z debelimi črkami.

— Učiteljem in učiteljicam petja meščanskih in srednjih šol ter učiteljskih. Na željo večine strokovnih tovarišev se vrši za 28. t. m. napovedani sestanek v nedeljo, 23. t. m. ob 3. uri popoldne na moškem drž. učiteljskem (glasbena soba) v Ljubljani. — Emil Adamič.

— Smrtina kosa. Po večmesečnem bolehanju je umrla v Petrovcih 6. t. m. v

74. letu svoje starosti gospa Josipina Božič, drž. gozdarja vdova, mati naše tovarišice Ide Wudlerjeve in tašca tov. nadučitelja Wudlerja. Ob vojni napovedi Italije je bila zbežala pokojnica iz Gorice, prepustivši vse imetje v sovražnikovih rokah, in je odslej bivala pri svoji hčeri. Izguba vsega imetja in smrt ljubega ji sina ob prevratu, je potrla hudo preizkušeno gospo, ostre zime pa so vrhutega podkopale njeno zdravje. Kot skrbna mati in vzorna gospodinja je vzgojila svoje štiri hčerke, ki so se posvetile učiteljskemu stanu, v zavedne Slovenke, enako tudi sina, ki je magistratni uradnik v Celju. Blagi in ljubeznivi gospe bodi zemljica lahka!

— Beograjski univerzalni informacijski biro »Argus« ima poleg informacijskega oddelka, ki popolnoma ustreza sedanjim zahtevam, tudi poseben oddelček za pregled celokupnega jugoslovanskega tiska (časopisov), ki vodi evidenco vseh člankov inotic, ki se nanašajo na posamezne osebe, javne delavce, zavode, časopise, urade itd. Te dopise pošilja v prepisu ali izrezku, vsem osebam, zavodom itd., na katere se dopisi nanašajo, če je dotičnik abonent »Argusa«. Hkrati navaja tudi list in številko, v kateri je bil objavljen dopis. Uredništva, ki pošiljajo »Argusu« po dva izvoda svojega lista, prejema v zameno brezplačno vse objave in dopise, ki se nanašajo na list in so izšli v kateremkoli drugem jugoslovanskem listu. Priporočamo tudi z naše strani »Argusovo« podjetje, ker smo se uverili o njega točnosti in veliki koristi, ki jo nudí »Argusov« tisk jugoslovanskemu novinarstvu, javnim delavcem, zavodom, uradom itd.

Agencija »Argus«, Beograd. Poštni predal št. 130.

— Javna zahvala. Vsem cenjenim tovarišem(icam), ki so mi v najbridkejših urah povodom prerane smrti moje nepozabne žene Olge izrazili ustno ali pismeno svoje iskreno sožalje, jo spremili na nje zadnji poti ter tako lajšali moje gorje, izrekam tem potom svojo tovariško zahvalo. Posebno se zahvaljujem tovarišu Rajku Vrečarju v Zalcu in vsemu njegovemu zboru za ganljivi žalostinki ob odprtem grobu blage pokojnice. — V Tepanjah, 16. decembra 1923. — Božidar Gselman.

— Ujedinjenje. Oblastni odbor Orju-Na v Ljubljani je izdal dopisnice s peditivjo Alojziju Gradniku »Ujedinjenje«, ki so porabne za širjenje narodnega edinstva. Cena za komad 1 Din, za preprodajalce 25% popusta. Priporočamo za širjenje ob vsaki priliki.

— Žiri. Tukajšnja podružnica »Kola Jugoslov. sester« je v nedeljo, dne 9. t. m. obdarovalo 25 najrevnejših šolskih otrok s toplimi zimskimi potrebščinami. Šolsko vodstvo se na tem mestu imenom obdarovane dece podružnici iskreno zahvaljuje.

— kpl. S. I. Gesen: Osnovi pedagogike (uvod u primenjenu filozofiju). Str. 420, vel. 8° (26 × 20), tekst garmondom i petitom. Preveo sam ovo kapitalno delo, jedno od najboljih u svojoj vrsti, u celoj najnovijoj svetskoj literaturi ovoga pravca. Kako se u nas pedagogika razraduje poglavito u dva pravca: herbartijanskom i eksperimentalnom, to će za jugoslovansku pedagošku literaturu biti od neocenjene koristi ovo delo, jer se njegove glavne misli razlikuju od oba pomenuta pravca. Ono je značajno ne samo zbog svetstranog procenivanja opsežnog pedagoškog gradiva, zbog velike upotrebljene moderne literature na svima jezicima, no i zbog originalne interpretacije pedagoških problema. Ono daje potpuno novu svetlost ovoj naučnoj oblasti. Za to profesorima, studentima, učiteljima, pravicima, moralistima, ekonomistima, političarima, novinarima i oficirima. Molim sve one, koji se interesuju pojavom ovoga dela da mi jave dopisnom kartom, koliko bi primeraka mogli rasprodati u svojoj sredini, jer će se ono štampati tek u slučaju, ako bude prijavljen potreban broj. — Mil. R. Majstorović, Mladenovac — Vlaška (beogradski okrug).

Naša kulturna organizacija.

Ferijalni Savez učiteljstva.

—i IV. okrožnica pokraj poverjenišva F. S. vsem podružnicam F. S. v Sloveniji. Neposredna bližina Božiča je napravila vprašanje D. leg. zelo važno. Kakor je iz »Glasnika« razvidno, rešuje to zadevo komisija v Zagrebu. U. O. F. S. se je posrečilo šele pred kratkim dobiti dovoljenje za izdajo D. leg., ki izide 10.

decembra. Komad stane za člane 2 Din, a le v predplačilu, sicer 3 Din. P. F. S. naj zato takoj javijo število potrebnih legitimacij in naj znesek pošljejo naprej. Naslednje obvestilo učiteljskim P. F. S. Po nalogu, ki mi ga je dalo učiteljstvo na P. F. S., sem se obrnil na Cent. F. S., ki mi je odgovorilo, da bo zadeva, s katero se peča drž. komisija v Zagrebu, sredi decembra in brzkone ugodno rešena. Poročilo V. O. F. S. pa k temu pristavlja, da ne prevzema odgovornosti za obljubo drž. komisije. Zato opozarjam, da J. Ž. ne bo izdajala značilnih vozovnic na D. leg. ne učiteljem, ne profesorjem, če se bodo izkazali kot nastavniki. To bo ostalo, če do pravega časa ne pride drugačna naredba ministrstva saobračaja. To neprijetno vest sporočam, da ne bo nikogar, ki bi mogel F. S. očitati zapeljevanje, kajti tega dostle niti U. O., niti P. P. ni storilo, ne v svojih člankih (Učit. Tov.), ne v okrožnicah. Obljube F. S. glede vozni olajšav so bile vedno obljube, ki jih F. S. dalo min. saobračaja in za te F. S. ne more odgovarjati. Po sklepu tov. učiteljev na P. F. S. bi radi tega stanja sledil izstop učiteljev iz F. S. V imenu V. O. F. S. izjavljam, da bi bil to za F. S. najžalostnejši udarec. Ne samo da izgubi F. S. toliko in toliko članov, predvsem bi bila porazna zavest, da nas je v naši borbi, v boju za ideje F. S. edinstva, zapustil tisti faktor, na katerega je F. S. ozirajoč se na vzvišeni poklic učiteljstva, največ računal. Nesoglasje, ki bi nastalo v dušah omladine, ujedinjenje v F. S. ob spoznanju, da je učiteljstvo, ki bi moralo črpati požrtvovalni zanos iz svojega idealnega poklica, da je to učiteljstvo naredilo iz sredstva F. S. njegov cilj in prevailo breme boja na neizkušeno mladino. Nepraktično bi bilo tudi za učitelje same, ako bi morali v samostojni ferijalni organizaciji boriti se za ono, kar se niti F. S. ni posrečilo. Ali ima učiteljstvo v vidiku samo gmnotno stran F. S. ali tudi idejno, vsekakor ni nikjer uspeha brez boja. F. S. je storil svojo dolžnost in čaka v zadnjem momentu ugodne rešitve. V vsakem slučaju pa je težko verjeti, da bi učiteljstvo zatajilo samo sebe. Zato se nadejam, da bom še v nadalje mogel pošiljati Vam iskreni ferijalni pozdrav Maček Viktor.

—i Vsem tovarišem(icam) belokranjskega učiteljskega društva! Zopet se je začela stara pesem. Rok za plačanje fer. obveznosti je že potekel! Ponovno prosim vse tovariše(ice), ki so se priglasili na zborovanju 6. novembra kot člani naše P. F. S., da takoj pošljejo zahtevani znesek (17 Din). Upam, da je to zadnji apel! — S. M.

Književnost in umetnost.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl. Dr. Alojz Res: Dante. Ob šeststoletnici velikega genija. Izdala in založila knjigarna Kleimayr & Bamberg v Ljubljani. Cena elegantno vezani knjigi 16 Din.

Ocena knjige je v zadnji številki »Učiteljskega Tovariša«.

—kpl. Edmondo Rostand, Cyrano de Bergerac. Heroična komedija v petih dejanjih. Poslovenil Oton Zupančič. V Ljubljani 1923. Založila Kleinmayr & Bamberg. Cena 65 Din elegantno vezani knjigi.

—kpl. Janez Jalen: »Dom«. Drama v štirih dejanjih. V Ljubljani 1923. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena 22 Din.

—kpl. Prihodnje dni izidejo litografirane skladbe k »Božičnim slikam« ter komentar »Božičnega kola«. Naroča se pri ravateljstvu II. dekleške meščanske šole v Mariboru.

—kpl. Ivan Albrecht: Andrej Ternouc. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Reljefna karikatura iz minulosti. Splošna knjižnica št. 10. Ljubljana 1923. Strani 55. Cena broš. 6 Din, vez. 11 Din.

—kpl. Prijateljima mojih kompozicija javljam, da ču najnovije, još neštampane svoje pjesme pod naslovom »Nove Djulabije« objelodaniti. Prvi svezak je doštampant te stoji 20 Dinara, sa poštarinom 21 Din. Predplatu molim poslati pod naslovom: F. F. Vilhar, Zagreb, Gundulićeva ul. 55. Drugi svezak izadje u januaru 1924.

—kpl. J. Koprivnik: »Pohorje«. Naroča in dobiva se knjiga samo pri podpisanim društvu. Cena izvodu je 15 Din, s poštino pri naprej poslanem denarju 17 Din, po povzetju pa 18.50 Din. Zdravo! Sokolsko društvo v Mariboru.

Ocena knjige je v zadnji številki »Učiteljskega Tovariša«.